

Budapest 1933. IV. 22.

Napló: Két nagy Herkules-szobor

és Pallas szobra, mind a három bronzból állott Mátyás király palotája előtt a XV. században. A szobrokat állítólag a törökök 1526-ban Konstantinápolyba hurcolták. Ibrahim nagyvezér mindháromat közös talapzaton palotája előtt a konstantinápolyi hippodromban állíttatva volna fel ahol a XVI. századbeli utazók egész sora látta. A három szobor 1536-ig a Hippodromban állott, amelynek terén a törökök egyéb meghódított országokból odahurcolt diadalmi jelvényeket is felállították. Ez utóbbiak közül a Delphiből származó kigyós oszlop s Nagy Teodosius egyiptomi obeliszkje Konstantinápolyban ma is a régi helyén látható. Ibrahim nagyvezér erőszakos kéz által 1536-ban halt meg s valószínű, hogy a három szobrot, amely miatt a nép már régebben zúgolódott, röviddel azután a lázongó janicsárok pusztították el. 1550-ben egy keleten utazó lyoni tudós azt írja a konstantinápolyi hippodrom oszlopairól, hogy az egyik ezek között már ványból készült, kerülete 17 láb és 8 hüvelyknyi s hogy Ibrahim pasa Herakles szobrot állíttatott itt fel, amelyet a magyaroktól zsákmányolt s amelyet a törökök elpusztítottak. Hogy három szobor állt itt, erről egy egykoru metszet tanuskodik, amely 1536 előtt készült. A konstantinápolyi Sophia-templom két nagy bronz-kandellábere szín-

tén Budáról való. A két kandelláber alakja, rozetta és akantus díszítése a korai renaissancera vall, zömök volta pedig arra hogy valahol a szabadban, lépcsőn lehetett felállítva s így nincs kizárva, hogy Bonfini bronz-kandelláberjei ezek, amelyeket a Friss palota kettős lépcsője kapcsán említ. Edvi Illés Aladár, az ércművesség e kiváló ismerője, a két kandellábert szintén korai renaissance stílusnak tartja s szerinte is valószínű, hogy a bronzöntés ez emlékei Budáról való. A konstantinápolyi Herakles formájú szobrokról, ugy azok, akik ezeket még Budán látták, valamint a keleti utazók is csaknem mind hangsúlyozzák, hogy igen nagyok. A többi Mátyás-korabeli három szoborról, mely a királyt, apját és bátyját ábrázolta, Bonfini nem jegyzi meg, hogy bronzból készült. Minthogy azonban a szobrok a szabadban állottak s Mátyás ezek sorában lándzsára, pajzsra támaszkodva volt ábrázolva, alighanem bronzból készültek. Lehet, hogy itt tévedés van, mert a várbeli palota kertjének délnyugati részén közvetlen a palota előtt, kerti munkások, az ottani olasz lugas alapzatának ásásakor óriás kőfejet ástak ki, mely törzsen állott, de Ferenc József király kívánságára ismét elföldelték, mert Vilmos császárt várta. Az volt a terv, hogy később kiássák. Ez azonban elmaradt.